Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

.....II Oost-Azië: kaarten, plattegronden en topografische tekeningen, 1590-1860 / II East Asia: maps, plans and topographical drawings, 1590-1860

Deel 2.4 / Part 2.4

.....Kanton-Peking, Fuzhou-Peking / Canton-Beijing, Fuzhou-Beijing

136. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kiansi].
[Nanchang].

137. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Ugienjen].
[Wucheng].

137. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Namkun].
[Nankang].

138. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Hukoen].
[Hukou].

138. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Phanchu].
[Pengze].

139. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tonglau].
[Dongliu].

140. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Anhing].
[Anqing].

141. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tongling].
[Tongling].

141. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Ufu].
[Wuhu].

142. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Upon].
[Not identified].

142. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Teytong].
[Taiping].

143. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Nankin].
[Nanjing].

144. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Straat in Nanking].
[Street in Nanjing].

145. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Paolinxi].
[Baoensi].

145. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Icienjen].
[Yizheng].

146. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Bedelaars bij Yizheng].
[Beggars at Yizheng].

146. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tempel van Hingang].
[Temple of Jingang].

147. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Jamcheu].
[Yangzhou].

148. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Saopoo].
[Shaobo].

149. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Longschon, drakenboot].
[Lonchuan, dragon boat].

149. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Diverse typen van rivierboten].
[Various types of river boats].

150. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kajutsiu].
[Gaoyou].

150. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Hoyaningam].
[Huai'an].

151. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sinsiampu].
[Qinjiangpu].

152. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Neynimiao].
[Not identified].

153. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Jaexhinno].
[Weishan].

153. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Cinningsiu].
[Jiningzhou].

154. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Louwa, aalscholver].
[Laoya, cormorant].

154. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Xansiu].
[Zhangchiuzhen].

155. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Teywan Miao].
[Taowan Miao].

156. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Toncham].
[Tongchang].

157. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Lincing].
[Linqing].

157. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Beeld van een godin in een tempel bij Linqing].
[Statue of a goddess in a temple near Linqing].

158. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Ucienheen].
[Wuchengxian].

Atlas Maior
nationaal archief
Universiteit Utrecht
KNAG

158. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Cuchinjen].
[Guchengzhen].

159. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Katoenstruik bij Guchengzhen].
[Cotton bush near Guchengzhen].

160. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tuncham].
[Dezhou].

161. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tonquanheen].
[Dongguanxian].

161. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tsanglo].
[Cangzhou].

162. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tonnau].
[Taoguantun].

162. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sunticien].
[Xingjixian].

163. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Sinkoheen].
[Qingxian].

164. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Singleichen].
[Jinghaizhen].

165. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tiencin].
[Tianjin].

165. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Goesiwoe].
[Hexiwu].

166. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Siansianwey].
[Zhangjiawan].

166. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Tongsiou].
[Tongzhou].

167. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Intocht van het gezantschap in Peking].
[The embassy's entry in Beijing].

168. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Audiëntie in het keizerlijke paleis].
[Audience at the imperial palace].

169. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Plan in vogelvlucht van het keizerlijke paleis].
[Bird's-eye view plan of the imperial palace].

169. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Peking].
[Beijing].

170. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Kleine rivierboot].
[Small river boat].

170. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Groot riviervaartuig].
[Large river craft].

171. . . . [Anoniem naar / Anonymous after Joan Nieuhof 1658, voor ca. / before c. 1850] :
[Aankomst in Batavia].
[Arrival in Batavia].

171. . . . [Joan Nieuhof, 1658] :
[Aankomst in Batavia].
[Arrival in Batavia].

blad / sheet 136:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 69.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Kiansi].

[Nanchang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 137 boven / sheet 137 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 72.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Ugienjen].

[Wucheng].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 137 onder / sheet 137 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 74.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Namkun].

[Nankang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on pape, coloured, 22 x 27 cm.

De aankomst in Nanchang op 23 april (blad 136) betekende het laatste verblijf in een grotere stad aan de Nan Jiang. Enkele tientallen kilometers verder stroomafwaarts eindigt deze rivier in het grote Poyangmeer, aan het noordelijke einde waarvan men in de Jangtsekiang zou komen om vandaar verder te reizen naar Nanking en het Keizerskanaal. Over Nanchang vertelt Nieuhof 'datt er meer als 40.000 Chijnen in waren, toen de Tartars eerst in 't land vielen, die haar na grote miserie en anderhalff jaar beleg mosten opgeven en wierden altegaar doodgeslagen'. Op 25 april arriveerde het gezantschap bij ''t scheeprijke dorp' Wucheng, een centrum van porseleinmanufactuur en tevens de allerlaatste halte voor de oversteek van het meer (blad 137 boven). De tekening op blad 137 onder toont de grotere stad Nankang aan de westelijke oever van het Poyangmeer, die op de 26ste werd gepasseerd; vanwege de recente oorlog vonden de Nederlanders ook hier weer 'de huizen […] zeer vervallen en meest ledig en onbewoond'.

The arrival at Nanchang on 23 April (sheet 136) meant the last stay in a larger town on the Nan Jiang. Some tens of kilometres further downstream this river ends in the great Poyang Lake, at the northern end of which they would come into the Yangtze River, in order to travel on from there to Nanking and the Imperial Canal. Regarding Nanchang, Nieuhof tells 'that there were more than 40,000 Chinese in it when the Tartars first invaded the land, who after great misery and one and a half years' siege had to give it up and were completely slaughtered'. On 25 April the embassy arrived at 'the ship-rich village' of Wucheng, a centre of porcelain manufacture and at the same time the very last halt before the crossing of the lake (sheet 137 above). The drawing on sheet 137 below shows the larger town of Nankang on the western shore of the Poyang Lake, which was passed on 26th; because of the recent war the Dutch found here too 'the houses [...] very dilapidated and mostly empty and uninhabited'.

blad 138 boven / sheet 138 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 76.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Hukoen].

[Hukou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Bij Hukou, waar het Poyangmeer uitkomt in de Jangtsekiang, zag Nieuhof 'aan de noordzij van deze stad […] een antijkse klip, begroidt met kreupelboss, daar een schoone pagode op staat'; blad 138 boven geeft daarvan zijn getekende impressie weer. Verder noteerde men hier tijdens het verblijf op 27 april 1656 met verbazing de aanwezigheid van 'veel zeevarkens en bruinvissen, die van d'inwooners met harpoenen geschoten en gevangen werden'. Nu was de benaming zeevarken bij de Nederlanders indertijd gangbaar voor de bruinvis, maar waarschijnlijk doelt Nieuhof hier mede op nog een ander waterzoogdier dat vanouds tot op grote afstand van zee in de Jangtsekiang voorkwam, de tegenwoordig zo goed als uitgestorven Jangtse-dolfijn (Chinese vlagdolfijn) of *baiji*. De 28ste passeerden de boten de stad Pengze, de eerste halte in de provincie Anhui (Ngan-hwei), die is afgebeeld op blad 138 onder, en daags nadien werd geankerd bij Dongliu, waarvan Nieuhof noteerde dat binnen de stadswallen na de oorlog nog maar één straat bewoond was. Verder maakt hij melding van 'twe hoge cierpoorten' bij het buitenverblijf van de gouverneur aan de rivier, die zijn te herkennen in zijn tekening op blad 139.

At Hukou, where the Poyang Lake ends in the Yangtze, Nieuhof saw 'on the northern side of this town [...] an old cliff, overgrown with bushes, on which stands a fine pagoda'; sheet 138 above gives his impression of this view. During their stay on 27 April they also noted with amazement the presence of 'many sea hogs and porpoises, which are shot with harpoons and caught by the inhabitants'. The name 'sea hog' (*zeevarken*) for porpoise was commonly used by the Dutch at that time, but probably Nieuhof was here referring to another species of aquatic mammal that formerly was found at great distances from the sea in the Yangtze River, the Yangtze dolphin (Chinese flag-dolphin) or *baiji*, which at present is practically extinct. On the 28th the boats passed the town of Pengze, the first stop in the province of Anhui, which is depicted on sheet 138 below, and the next day they anchored at Dongliu, of which Nieuhof noted that within the town walls after the war only one street was still inhabited. He also makes mention of 'two high decorative gates' at the governor's countryhouse on the river, which can be made out in his drawing on sheet 139.

blad 138 onder / sheet 138 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 78.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Phanchu].

[Pengze].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 139:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 80.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Tonglau].

[Dongliu].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 140:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 81.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Anhing].

[Anqing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 141 boven / sheet 141 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 84.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Tongling].

[Tongling].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 141 onder / sheet 141 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 85.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Ufu].

[Wuhu].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Als volgende grotere stad passeerde het gezelschap de dag daarop Anqing, weergegeven in de tekening op blad 140. Nieuhof noteerde hier ‘een heuvell daar een heidensche tempel op staat, die met een hogen toorn versierd is’. Bij Tongling kwam men op 1 mei ‘uit de groote revier Kiam [Jangtsekiang] voorbij een klein kasteeltjen in een bay daar de jonken van den stroom bevrijd leggen’, zoals de tekening op blad 141 duidelijk laat zien. In deze plaats werden de voorraden voor de verdere reis aangevuld, waarna de boten op 3 mei ’s avonds het anker lieten vallen voor Wuhu, blad 141 onder, een tolplaats en belangrijk productiecentrum van wapens en alcoholische dranken.

As the next larger town, the following day the party passed Anqing, shown in the drawing on sheet 140. Nieuhof noted here ‘a hill on which a heathen temple stands, that is adorned with a high tower’. At Tongling on 1 May they came ‘out of the great river Kiam [Yangtze] past a small castle in a bay where the junks lie clear of the current’, as the drawing on sheet 141 clearly shows. In this place they took on extra supplies for the onward journey, and after that the boats dropped anchor on the evening of 3 May off Wuhu, sheet 141 below, a toll place and important centre of the production of weapons and alcoholic drinks.

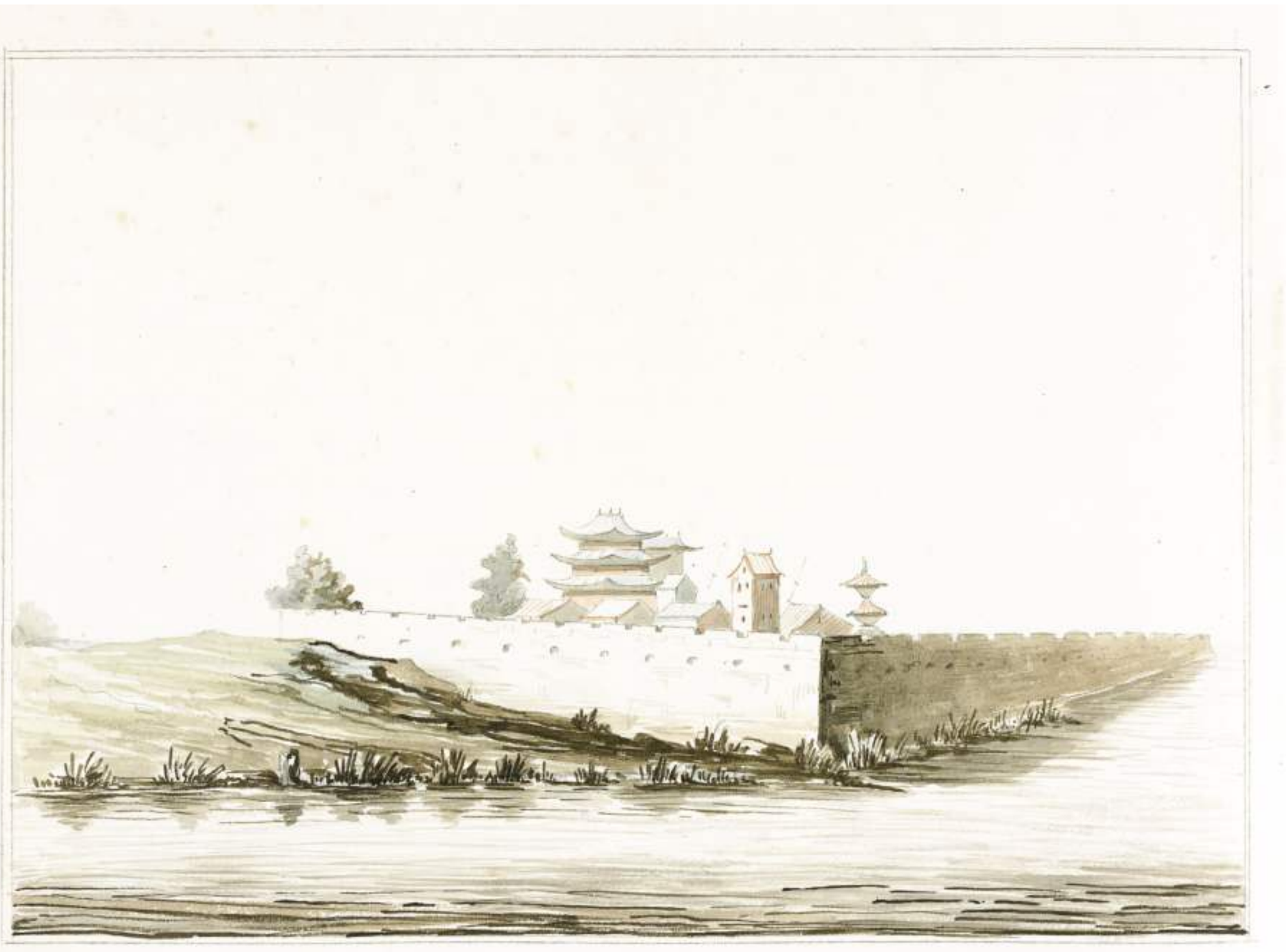

blad 142 boven / sheet 142 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 86.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Upon].

[Not identified].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Voor aankomst te Wuhu was het gezantschap nog langs het 'kasteel Upon' gevaren, 'dicht op den oever der meergemelde reviere en […] met een schoone muur van omstrent 20 voeten hoogh ten water uitgeboudt', waarvan de precieze locatie tegenwoordig echter niet meer aan te wijzen is. In de tekening op blad 142 boven is mede de pagode binnen de vestingmuren te herkennen, die volgens Nieuhof 'de spitse punten van er gevels en hooge daken zeer vermaaklik zien laat'. Op 4 mei passeerde men op grotere afstand de ernstig verwoeste stad Taiping, blad 142 onder, met 'drie hooge torens, die haar voorgaande magnificentie bevestigen'. Weer vijf dagen later, bijna twee maanden na vertrek uit Kanton, kwamen de Nederlanders met hun gevolg eindelijk aan in Nanking (Nanjing) in de provincie Jiangsu (Kiangsoe), de vroegere hoofdstad van het Chinese rijk, waar mede vanwege de diverse ontvangsten en andere diplomatieke verplichtingen voor het eerst een langere rustpauze werd ingelast (blad 143).

Before arriving in Wuhu the mission had sailed past the 'castle of Upon', 'close by the bank of the oft-mentioned river and [...] with a fine wall of about 20 feet in height built on the water's edge', the precise location of which, however, can at present no longer be indicated. In the drawing on sheet 142 above we can also make out the pagoda inside the walls, which according to Nieuhof 'shows the sharp points of its gables and high roofs in a very pleasant way'. On 4 May they passed at a greater distance the badly ravaged town of Taiping, sheet 142 below, with 'three high towers that confirm its former magnificence'. Another five days later, almost two months after their departure from Canton, the Dutch with their retinue finally arrived in Nanking (Nanjing) in the province of Jiangsu, the former capital of the Chinese empire, where because of the various receptions and other diplomatic obligations they were able to take a longer break for the first time (sheet 143).

blad / sheet 143:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 89.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Nankin].

[Nanjing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 142 onder / sheet 142 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 87.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Teytong].

[Taiping].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 144:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 91.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Straat in Nanking].

[Street in Nanjing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 145 boven / sheet 145 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 92.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Paolinxi].

[Baoensi].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 145 onder / sheet 145 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 99.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Icienjen].

[Yizheng].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Nieuhof en de andere leden van het gezantschap kregen gedurende hun langere verblijf in Nanking, tot 18 mei 1656, uitvoerig gelegenheid de oude keizersstad te bekijken. De uitgestrektheid ('daar 't ende van te zoeken is') en bevolkingsomvang ('meer als tienmaal honderdduyzendt menschen') van de metropool maakten diepe indruk, evenals de enorme vestingwerken, de paleizen en de tempels. Met betrekking tot de stedebouwkundige aanleg merkt hij op: 'hare principale straten loopen meest op een rechte linie, zijn 28 treden breed en midden met brede zarken beleit en zuyver geplaveit. […] De gemene borger-huyzen zijn zeer oilik geboudt, hebben gans geen gerijff en staan altegaar dwars aan de straaten, met uitstekende borden en zeldzame snuisterije van er nering en bedrijff'. De aquareltekening op blad 144 geeft Nieuhofs getekende impressie van dit straatbeeld weer. Blad 145 boven toont de Baoensi-tempel aan de zuidzijde buiten de stad, indertijd befaamd om zijn 'toorn van porselein, die voor zevenhonderdt jaaren van de Tarters getimmert is en zoo veel krijgsrumoeren onbeschadigt heeft uitgestaan, dat zijn luister 't oude spreekwoord van de schoonheid genoeg beweert'. De 115 meter hoge, met geglazuurde tegels beklede achtzijdige toren, die negen verdiepingen telde en een vergulde bekroning in de vorm van een pijnappel had, werd niettemin tijdens een opstand in 1845 alsnog verwoest. Voor het vervolg van de reis, in hoofdzaak langs het Keizerskanaal, kon het gezantschap gebruikmaken van 'ʼs keyzers eigen vaartuigen, die zeer groot en veel gemak hebben'. Twee dagen na vertrek uit Nanking kwam men op 20 mei bij de laatste halte aan de Jangtsekiang, de kleine stad Yizheng, die door Nieuhof in zijn tekening op blad 145 onder werd vastgelegd.

During their longer stay in Nanking, up to 18 May 1656, Nieuhof and the other embassy members had ample opportunity to view the old imperial city. The extent ('where the end is to be sought') and size of the population ('more than ten times a hundred thousand people') of the metropolis made a deep impression, as did the enormous defensive walls, palaces and temples. With regard to the layout of the city, he remarks: 'its principal streets run in a straight line, are 28 paces wide and in the middle laid with broad stones and completely paved. […] The houses of the common citizens are built very simple, have no comfort at all and stand directly on the street, with projecting signs and rare baubles of their trade and business'. The water-colour on sheet 144 gives an impression of the streetscape as Nieuhof saw it. Sheet 145 above shows the Baoensi temple on the southern side outside the city, at that time famed for its 'tower of porcelain, which was built by the Tartars seven hundred years ago and has resisted so many tumults of war that its glory is sufficient proof of the old proverb about beauty'. Even so, the octagonal tower, 115 metres high and clad in glazed tiles, which numbered nine storeys and had a crown in the shape of a pineapple, was eventually destroyed during a rebellion in 1845. For the continuation of the journey, mainly along the Imperial Canal, the mission was able to make use of 'the Emperor's own vessels, which are very large and have many comforts'. On 20 May, two days after leaving Nanking, they reached the last stop on the Yangtze, at the little town of Yizheng, which Nieuhof recorded in his drawing on sheet 145 below.

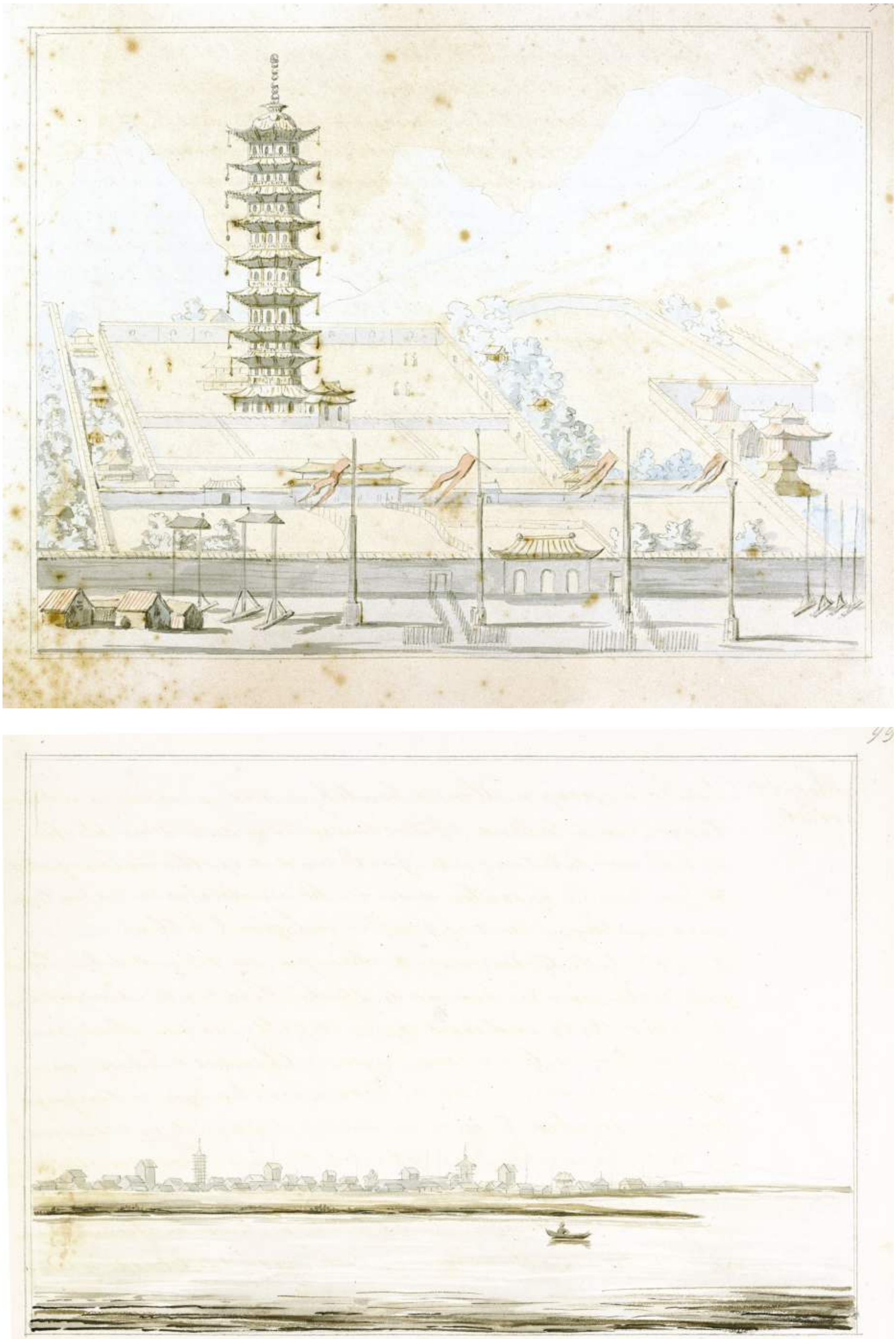

blad 146 boven / sheet 146 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 101.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Bedelaars bij Yizheng].

[Beggars at Yizheng].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 147:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 105.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Jamcheu].

[Yangzhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Tijdens het oponthoud bij Yinzheng kreeg het gezantschap bezoek van 'verscheide bedelaars, […] die vreemde kuuren bedreven'. Ook deze lieten klaarblijkelijk een diepe indruk na; Nieuhof wijdde er althans een aparte tekening aan, die hier is gereproduceerd op blad 146 boven. 'Daar was er onder ander twee,' aldus zijn verslag, 'die zoo geweldig mette koppen tegen malkander stieten, datt het all'd'aanschouwers verschrikte. Dit houden zij gaande, tottdat men haar een aalmoes geeft, off d'een off d'ander moet daar dood blijven leggen, gelijk het menigmaal gebuirdt. Een ander lagh op zijn knijen en murmureerde (zoo 't scheen) tegen zichzelven, sloeg daarna met het voorhooft op een zware steen, datt er 't eerdrijk van beeffde. Zommige hebben enige drogerije op 't hooft die zij aansteken en latend tot op de zwaarde [= huid] afbranden, dattet stikt, maken dan zoo lange rumoer met krijten en kermen, dat men haar wat geven moet. De blinden gaan met troupen bij malkander, slaan haar op de maat van zommige woorden zoo ongenadig met stenen op de bloote borst en rugge, datter 't bloedt uitspruit.' Zo'n 80 kilometer stroomafwaarts van Nanking kwam men vervolgens bij de toegang tot het Keizerskanaal, aan het begin waarvan Nieuhof op de westelijke oever een tempel van 'd'afgod Hingang' bezocht. Zijn tekening van het reuzenbeeld van Jingang, een der vier hemelkoningen in de Chinese mythologie, is afgebeeld op blad 146 onder. Op 21 mei arriveerden de Nederlanders in Yangzhou, de eerste grote stad aan het kanaal (blad 147), 'om haar rijkdom en heerlikheidt zeer vermaard, als ook om d'ongemene schoonheid van er vrouvolck'.

During the stay at Yinzheng the mission received a visit from 'numerous beggars, [...] who performed strange tricks'. These also apparently made a deep impression; in any case Nieuhof devoted a separate drawing to them, reproduced here on sheet 146 above. 'There were two among them,' his report says, 'who knocked their heads together so hard that all the spectators were shocked. They kept doing this till they were given alms, or one or the other had to lie there dead, as happens many a time. Another lay on his knees and murmered (so it seemed) to himself, and after that hit his head on a heavy stone, so that the earth shook. Some have dry stuff on their heads that they set on fire and let it burn down to the skin till it stinks, and then make such a long fuss with yells and moans that one has to give them something. The blind go about together in a group, and hit themselves to the measure of some words so mercilessly with stones on the bare breast and back, that the blood spurts out.' About 80 kilometres downstream of Nanking they came to the entrance to the Imperial Canal, at the beginning of which Nieuhof visited the temple of 'the idol Hingang' on the western bank. His drawing of the gigantic image of Jingang, one of the four kings of heaven in Chinese mythology, is shown on sheet 146 below. On 21 May the Dutch arrived in Yangzhou, the first large town on the canal (sheet 147), 'much famed for its wealth and delights, as well as the uncommon beauty of its womenfolk'.

blad 146 onder / sheet 146 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 103.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tempel van Hingang].

[Temple of Jingang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 148:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 108.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Saopoo].

[Shaobo].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Na een verblijf van drie dagen in Yangzhou reisde het gezelschap op 25 mei verder naar het dorp Shaobo (blad 148), waar men – vermoedelijk op de aangrenzende zuidelijke arm van het Gaoyoumeer (Gaoyou Hu) – getuige was van een oefening voor de viering van het zogenoemde drakenbootfestival drie dagen later. Nieuhof zag allerlei typen van 'vremde vaartuigen', waarvan hij er enkele vastlegde in zijn tekening op blad 149 onder. Bijzondere aandacht trokken 'twe schepschuitjes' (indertijd bij de Nederlanders een gangbaar woord voor inheemse roeiprauwen, kano's etc.) in de vorm van 'een levendige waterslang […], die gedurig van 't ene speeljacht aan 't ander vloogen om 't volk te vermaken. […] In de bocht van den steerdt hing een jongen, die onder en boven water veel potsen bedreeff' (blad 149 boven).

After a stay of three days, on 25 May the party went on to the village of Shaobo (sheet 148), where they – presumably on the neighbouring southern arm of Lake Gaoyou (Gaoyou Hu) – witnessed a rehearsal for the celebration of the so-called dragon-boat festival three days later. Nieuhof saw all kinds of 'strange vessels', some of which he recorded in his drawing on sheet 149 below. In particular he paid attention to 'two *schepschuijtjes*' (at that time the usual word used by the Dutch for native rowing boats, canoes and so on) in the form of 'a live watersnake [...], that constantly flew from one yacht to another in order to amuse the people. [...] In the bend of the tail there hung a boy who performed many clownish antics both above and below water' (sheet 149 above).

blad 149 boven / sheet 149 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 109.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Longschon, drakenboot].

[Lonchuan, dragon boat].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 149 onder / sheet 149 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 110.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Diverse typen van rivierboten].

[Various types of river boats].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

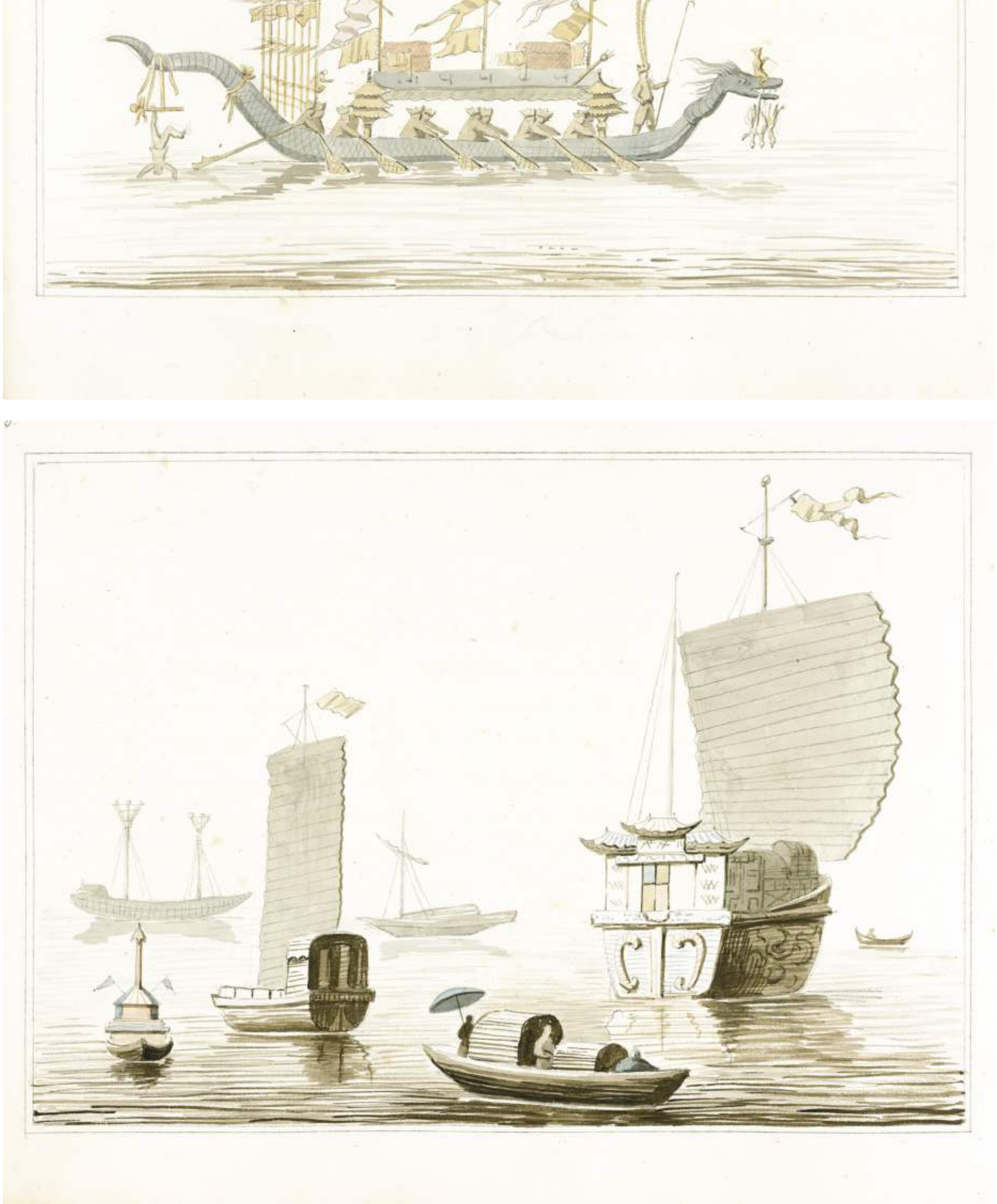

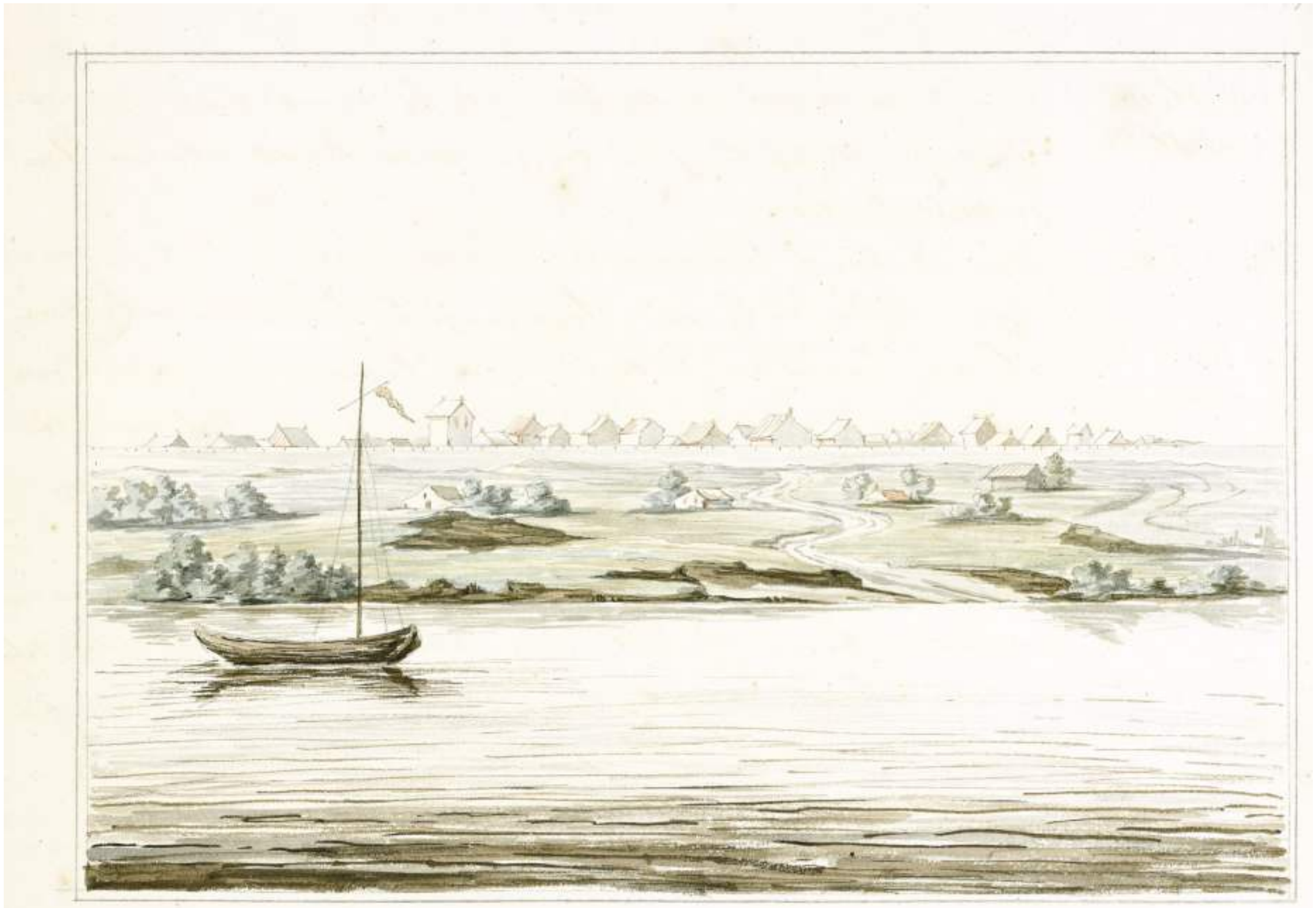

blad 150 boven / sheet 150 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 112.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Kajutsiu].

[Gaoyou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 151:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 117.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Sinsiampu].

[Qinjiangpu].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Op 26 mei ging het verder langs Gaoyou aan het gelijknamige meer, centrum van een uitgestrekt rijstbouwgebied. De bevloeiing van de rijstvelden gebeurde hier met behulp van 'veel windmeulen, die 't water verleiden en zeer vernufftig gemaakt zijn'; een voorbeeld van zo'n molen is te zien op de voorgrond van Nieuwhofs tekening op blad 150 boven. 's Avonds werd kwartier gemaakt in Huai'an, waar men bij aankomst een 'veld vol doodgraven' passeerde; Nieuhof legde de aanblik van deze begraafplaats met de stad op de achtergrond vast in de tekening op blad 150 onder. Hierna volgden de boten, na passage van een der grote sluizencomplexen die hier het oversteken van de toenmalige hoofdarm (tot 1852) van de Gele Rivier (Huang He) mogelijk maakten, weer enige tijd natuurlijke waterlopen. De 27ste mei overnachtte het gezelschap in Qinjiangpu (blad 151), een centrum van scheepsbouw iets zuidelijk van de Gele Rivier.

On 26 May they went further past Gaoyou on the lake of the same name, the centre of an extensive area of ricefields. The irrigation of the ricefields was done here with the help of 'many windmills, which channel the water and are very ingeniously made'; an example of such a mill can be seen in the foreground of Nieuhof's drawing on sheet 150 above. In the evening they took up quarters in Huai'an, where on their arrival they passed a 'field full of graves of the dead'; Nieuhof recorded the view of this graveyard with the town in the background in the drawing on sheet 150 below. After this, when they had passed through one of the large complexes of locks that here made it possible to cross over what was then the main branch (up to 1852) of the Yellow River (Huang He), the boats again followed natural waterways. On 27 May the party spent the night in Qinjiangpu (sheet 151), a centre of shipbuilding a little to he south of the Yellow River.

blad 150 onder / sheet 150 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 113.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Hoyaningam].

[Huai'an].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 152:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 118.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Neynimiao].

[Not identified].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 153 boven / sheet 153 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 120.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Jaexhinno].

[Weishan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 153 onder / sheet 153 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 122.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Cinningsiu].

[Jiningzhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Na Qinjiangpu moest opnieuw een aantal sluizen gepasseerd worden om op gelijke waterhoogte met de Gele Rivier te komen, waarna volgens Nieuhofs verslag op 28 mei werd overnacht in een niet nader te bepalen tolplaats 'Neynimiao' (blad 152). Het sterke kasteel dat hier voor de burgeroorlog de toegang tot de Gele Rivier bewaakte, was door de 'tarters, die binnen 't landt alle vaste plaatsen afbreken, gans en gaar geruijneert'. Vervolgens kwam men op de 29ste 'in een arm van de Gele reviere die zoo dik en moderig is, dat men 't water niet gebruiken kan', die stroomafwaarts werd bevaren tot de ingang van het noordelijke deel van het Keizerskanaal nabij Taierzhuang in de provincie Shandong (Sjantoeng). De huidige topografische situatie in dit gebied, inclusief de loop van de rivieren en het kanaal, is als gevolg van de vele verwoestende overstromingen in latere eeuwen overigens geheel verschillend van die ten tijde van het gezantschap. Vanaf 4 juni ging het in noordwestelijke richting weer verder over het kanaal; een week later bereikte het gezelschap Weishan, blad 153 boven, en op de 13de was men in Jiningzhou (blad 153 onder).

After Qinjiangpu, it was again necessary to pass a number of locks in order to come up to the level of the Yellow River, after which according to Nieuhof's account on 28 May they spent the night in a tollplace 'Neynimiao', which cannot be identified (sheet 152). The strong castle that before the civil war guarded access to the Yellow River here was 'totally ruined by the Tartars, who demolish all the fortified places in the country'. Subsequently on the 29th they came 'in a branch of the Yellow River that is so thick and muddy that one cannot use the water', and then sailed along this downstream as far as the entrance to the northern part of the Imperial Canal near Taierzhuang in the province of Shandong. As a result of the the many devastating floods in later centuries, the present topographical situation in this area is completely different from that at the time of the mission. From 4 June they went further along the canal in a north-westerly direction; a week later the party reached Weishan, sheet 153 above, and on the 13th they were in Jiningzhou (sheet 153 below).

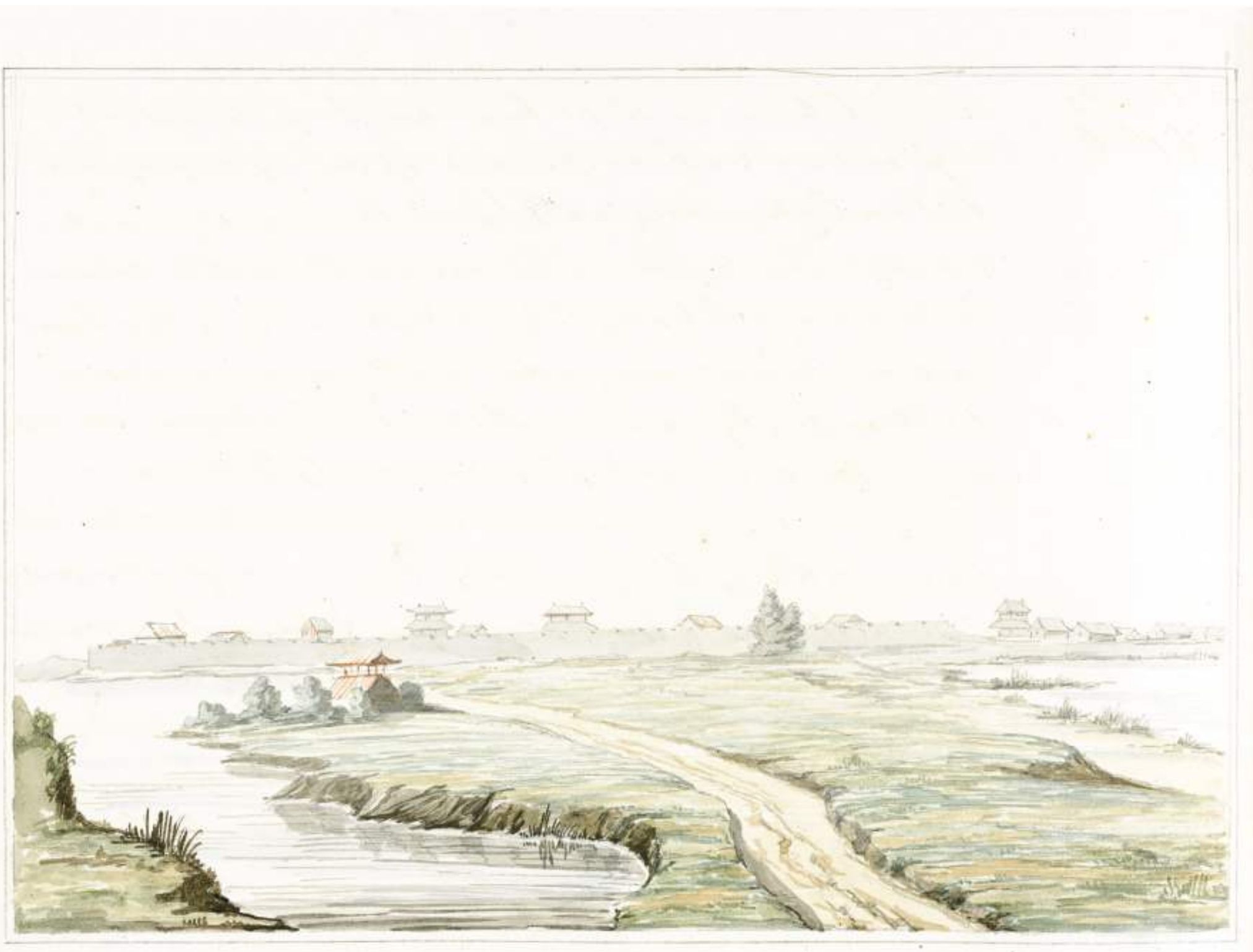

blad 154 boven / sheet 154 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 124.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Louwa, aalscholver].

[Laoya, cormorant].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Tijdens het verblijf in Jiningzhou maakten de Nederlanders kennis met een bijzondere wijze van visvangst, namelijk met behulp van afgerichte 'louwa' (*laoya*) of aalscholvers, een vogelsoort die in het vaderland vanwege zijn vraatzucht door vissers vanouds juist intensief werd bejaagd. Wanneer zo'n 'geleerde vogel', aldus Nieuhof, 'nu een vis onder water achterhaaldt, zoo komt hij schielik boven en slokt hem in de krop, die ten halvenwege met een rink verslooten is, opdat hij de proye niet heel verslinden zou. En als hij in 't vaartuigjen [van zijn eigenaar] is overgekomen, zoo breeken zij hem de bek met geweld open en douwen hem 't aaz zeer behendig uit der keell. En als hij bij gelegentheidt niet daadlik weder onderduikt om meer te vangen, dan slaan de Chijnen met stocken en bamboezen zoo ongenadig toe, dat haar de pluymen van 't lijff stuiven.' Hoe vertrouwd men van huis uit ook was met deze dieren, voor Nieuhof was deze ervaring klaarblijkelijk genoeg aanleiding om een aparte tekening aan de aalscholver te wijden, die hier is afgebeeld op blad 154 boven. Blad 154 onder toont de stad Zhangchiuzhen, bij de plaats waar het Keizerskanaal een nevenloop van de Gele Rivier passeerde; tegenwoordig is dit de hoofdarm van de rivier. De boten kwamen hier pas op 19 juni aan, vanwege de tientallen sluizen die onderweg genomen moesten worden. Hier was ''t gewest […] overal gebroken en bedorven, overmits de Gele Revier voor enige jaren 't geheel landschap overloopen en niet allene dijcken en dammen, maar ook hele steden en dorpen meegesleept hadde'. In de tekening op blad 155 heeft hij de centrale tempel van Zhangchiuzhen weergegeven, Taowan Miao.

During their stay in Jiningzhou, the Dutch made the acquaintance of a special manner of catching fish, namely with the help of trained *laoya* or cormorants, a kind of bird that at home had always been intensively hunted by fishermen because of its greed. When such a 'trained bird', says Nieuhof, 'now catches a fish under water, he comes up swiftly and swallows it into his crop, which has been closed half way with a ring, so that he will not completely consume his prey. And when he has come over into the vessel [of his owner], they break open his beak with force and very deftly squeeze the food out of his throat. And if he on occasion does not dive immediately to catch more, then the Chinese beat him so mercilessly with sticks and bamboos that feathers fly off his body.' No matter how familiar they were with these birds at home, for Nieuhof this experience was apparently reason enough to devote a separate drawing to the cormorant, which is shown here on sheet 154 above. Sheet 154 below shows the town of Zhangchiuzhen, at the place where the Imperial Canal passed a minor branch of the Yellow River; at present this is the main branch of the river. The boats only arrived here on 19 June, because of the many locks that had to be taken. In these parts 'the region [...] was everywhere broken and ruined, because the Yellow River several years before had flooded the whole area and had washed away not only dykes and dams but whole towns and villages'. In the drawing on sheet 155 he has depicted the central temple of Zhangchiuzhen, Taowan Miao.

blad / sheet 155:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 128.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Teywan Miao].

[Taowan Miao].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 154 onder / sheet 154 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 127.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Xansiu].

[Zhangchiuzhen].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

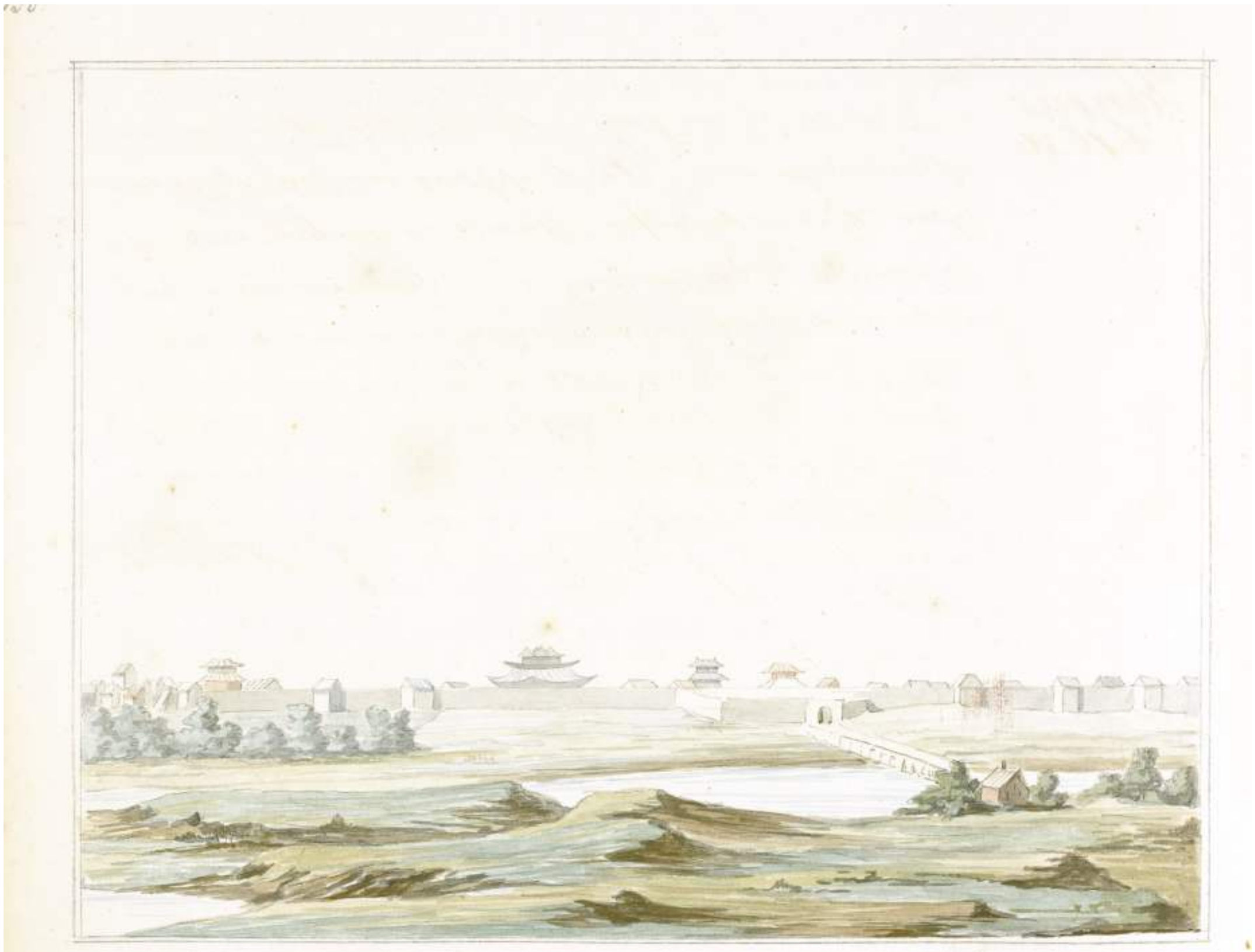

blad / sheet 156:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 130.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Toncham].

[Tongchang].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 157 boven / sheet 157 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 132.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Lincing].

[Linqing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Na opnieuw veel oponthoud in de talrijke sluizen arriveerde men op 21 juni bij de stad Tongchang, waarvan de vestingwerken door Nieuhof als beter beoordeeld werden dan in alle andere plaatsen die het gezelschap tot dan toe had gezien. De toegang aan de noordzijde over de gracht rondom was via een lange houten brug, die goed te herkennen is in de tekening op blad 156. Vermoedelijk op de 23ste (het manuscript is hier niet helemaal duidelijk) ankerden de boten bij 'de vermaarde stadt Lincing […]. Zij leidt aan weerzijden van de Koninklijke Vliet, die met twe kastelen over malkander bewaardtt is'. Deze beide vestingwerken aan het Keizerskanaal bij de toegang tot de stad heeft Nieuhof afgebeeld in zijn tekening op blad 157 boven. Die op blad 157 onder toont zijn weergave van 'een afgodinne van 30 voeten hoog' in een tempel iets voorbij Linqing, dat volgens Chinese bronnen in werkelijkheid een ijzeren beeld van een krijgsman in de Yongzhou-tempel bij deze plaats was.

After again many delays in the numerous locks, on 21 June they arrived at the town of Tongchang, the defensive works of which Nieuhof judged to be better than all the other places the party had seen till then. The entrance on the northern side over the surrounding moat was by way of a long wooden bridge, which can clearly be recognized in the drawing on sheet 156. Presumably on the 23rd (the manuscript is not very clear here) the boats anchored at 'the famous town of Linching [...]. It lies on both sides of the Imperial Canal, which is guarded with two castles on top of each other'. Nieuhof depicted these two fortifications on the Imperial Canal at the entrance to the town in his drawing on sheet 157 above. The one on sheet 157 below shows his picture of 'a goddess 30 feet high' in a temple a little past Linqing, which according to Chinese sources was in fact an iron image of a warrior in the Yongzhou Temple at this place.

blad 157 onder / sheet 157 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 134.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658,
before c. 1850] :

[Beeld van een godin in een tempel bij Linqing].

[Statue of a goddess in a temple near Linqing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 158 boven / sheet 158 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 137.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Ucienheen].

[Wuchengxian].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 159:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 139.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Katoenstruik bij Guchengzhen].

[Cotton bush near Guchengzhen].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Bij Linqing buigt het Keizerskanaal in noordoostelijke richting af, langs de loop van de Wei Hu. De eerste stad die men op dit traject passeerde was Wuchengxian, op 25 juni, waarvan Nieuhof de tekening op blad 158 boven maakte. Daags nadien kwam het gezelschap in Guchengzhen, blad 158 onder, indertijd en ook nu nog een centrum van de katoenteelt. 'In d'omliggende landsouwe,' aldus Nieuhofs verslag, 'wast veell kattoen, daar haar de menschen meest van generen en grooten handell drijven. Het word hier alle jaar gezaidt en staat op het land als bij onze de boekweit, wanneer diezelve heeft uitgebloidt.' Ter illustratie vervaardigde hij de tekening op blad 159, die een katoenstruik met het kostbare zaadpluis laat zien. Vanaf Guchengzhen loopt het Keizerskanaal op enige afstand parallel aan de westelijke oever van de Wei-rivier.

At Linqing the Imperial Canal turns off in a north-easterly direction, along the course of the Wei Hu. The first town to be passed on this stage on 25 June was Wuchengxian, of which Nieuhof made the drawing on sheet 158 above. The next day the party came to Guchengzhen, sheet 158 below, at that time and also now a centre of cotton-growing. 'In the surrounding fields,' Nieuhof reports, 'grows much cotton, from which the people earn the most and make much trade. It is sown here the whole year and stands on the land as does buckwheat with us, when it has finished flowering.' As an illustration he did the drawing on sheet 159, which shows a cotton bush with its valuable fibre surrounding the seed. From Guchengzhen the Imperial Canal runs at some distance parallel to the western bank of the Wei River.

blad 158 onder / sheet 158 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 138.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Cuchinjen].

[Guchengzhen].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 160:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 141.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tuncham].

[Dezhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 161 boven / sheet 161 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 142.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tonquanheen].

[Dongguanxian].

Aquareltekening op papier,, gekleurd 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 161 onder / sheet 161 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 144.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tsanglo].

[Cangzhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

De volgende halteplaats was het strategisch gelegen Dezhou (blad 160), waar het Keizerskanaal de Wei-rivier definitief verlaat en zijn loop vervolgt in de provincie Hebei (Hopei). De stad, een welvarend centrum van de productie van rijstwijn, had weinig van de oorlog geleden; op de rivier 'lagen zoo veell jonken en andre vaartuigen, dat wij met groote moite voorbij quamen'. Het gezantschap vertrok hier op 28 juni en bereikte in de avond van dezelfde dag de stad Dongguanxian, blad 161 boven, waar men door de bevreesde stadswacht echter niet werd toegelaten en noodgedwongen kwartier moest maken in een iets verder gelegen dorp. De 2de juli verbleven Nieuhof en zijn medereizigers overdag in het grotere bestuurscentrum Cangzhou, blad 161 onder, waar zij bij afwezigheid van de gouverneur op uiterst genoeglijke wijze werden onthaald door diens echtgenote. Het banket in het gouverneurspaleis vond plaats in 'een groote zaall daar zij min of meer als een andre Diaana onder meer als dertich Tartarische nimfjes tentoonzat'. Jammer genoeg heeft Nieuhof nagelaten dit tafereel in een tekening vast te leggen.

The next stop was the strategically situated Dezhou (sheet 160), where the Imperial Canal finally leaves the Wei River and takes its course into the province of Hebei. The town, a prosperous centre for the production of rice-wine, had suffered little from the war; on the river 'there lay so many junks and other vessels that we could only pass with great difficulty'. On 28 June the party departed from here and in the evening of the same day reached the town of Dongguanxian, sheet 161 above where, however, the anxious civil guard did not give them admittance and they were forced to seek quarters in a village a little further on. On 2 July Nieuhof and his fellow travellers spent the day in the larger administrative centre of Cangzhou, sheet 161 below, where in the absence of the governor they were entertained in a most pleasant manner by his wife. The banquet in the governor's palace took place in 'a great hall where she sat on display more or less like another Diana with more than thirty Tartar nymphs'. Unfortunately Nieuhof neglected to record this scene in a drawing.

4.

blad 162 boven / sheet 162 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 147.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tonnau].

[Taoguantun].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

In de avond van 2 juli maakte men kwartier in Taoguantun, enkele uren verder langs het kanaal, onder bescherming van 'een klein kasteeltjen, dat met Tartarische soldaten bewaard werd' (blad 162 boven). 's Nachts was er brand in een der Chinese geleidevaartuigen, maar de schepelingen wisten de boot op het nippertje te behouden. De volgende dag passeerde het gezantschap de goeddeels verwoeste en verlaten plaats Xingjixian, voor de burgeroorlog een welvarend knooppunt van vaarwegen (blad 162 onder), en op 4 juli ging het voorbij Qingxian (blad 163). Het viel Nieuhof op dat de bevolking in deze noordelijke landsdelen weinig aandacht had voor het onderhoud van tempels en godenbeelden; zo vermeldt hij bij Qingxian een ernstig verwaarloosde 'antijkse pagode', die in zijn tekening links van het kanaal is te zien. 'D'affgoden staan hier en daar heel verlaten,' aldus zijn verslag, 'naakt en bloot onder den blauwen hemel. Enige hebben de Chijnen (uit meelij) noch matten om 't lijff gehangen, andre zitten en loeren onder een strojen hoed off se nergens affweten.'

In the evening of 2 July they took up quarters in Taoguatun, several hours further along the canal, under the protection of a 'small castle, that was guarded by Tartar soldiers' (sheet 162 above). At night there was a fire on one of the Chinese escort vessels, but the crew managed to save the boat at the last minute. The following day the mission passed the largely ravaged and abandoned town of Xingjixian, which before the civil war had been a prosperous junction of waterways (sheet 162 below), and on 4 July they sailed past Qingxian (sheet 163). It struck Nieuhof that the population in these northern regions had little interest in maintaining temples and images of gods; thus he mentions at Qingxian a much neglected 'antique pagoda', which can be seen in his drawing on the left of the canal. 'The images stand here and there completely forlorn,' he reports, 'naked and bare under the blue sky. Some the Chinese have covered with with mats (out of pity), and others sit and stare under a straw hat as if they don't know of anything at all.'

blad / sheet 163:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 151.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Sinkoheen].

[Qingxian].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 162 onder / sheet 162 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 149.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Sunticien].

[Xingjixian].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 164:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 153.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Singleichen].

[Jinghaizhen].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 165 boven / sheet 165 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 155.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tiencin].

[Tianjin].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Later op diezelfde 4de juli passeerde men ook nog het 'klein stedeken' Jinghaizhen (blad 164) en was men tegen de avond getuige van een grote paniek onder de boerenbevolking in het omringende land, toen daar een reusachtige zwerm sprinkhanen neerdaalde. De nacht en de volgende paar dagen brachten de Nederlanders door in Tianjin (Tientsin, blad 165 boven), de grote voorhaven van Peking aan de monding van de Pei-rivier vol 'jonken en groote vaartuigen die haren handel in Corea, Japan en elders drijven en deze plaats groot gerucht en nering anbrengen'. Hier namen zij voorlopig afscheid van de hooggeplaatste officier van de 'oude onderkoning' van Kanton die hen als hoofd van het escorte gedurende het merendeel van de reis had begeleid, omdat deze opdracht had op het laatste traject naar Peking vooruit te rijden en het hof op de hoogte te stellen van de aankomst van het gezantschap. Op 11 juli verbleef het gezantschap vervolgens in Hexiwu, een tolplaats aan het Keizerskanaal halverwege Tianjin en Peking; Nieuhof maakte van dit 'stedeken' de tekening op blad 165 onder.

Later the same day, 4 July, they also passed the small town of Jinghaizhen (sheet 164), and toward evening they witnessed a great panic among the peasant population in the surrounding countryside, when a gigantic swarm of locusts descended there. The Dutch spent the night and the next few days in Tianjin (sheet 165 above), the great outer port of Peking at the mouth of the Pei River, full of 'junks and large vessels that carry on trade in Korea, Japan and elsewhere and bring this place great fame and business'. Here they took leave of the high official of the 'senior viceroy' of Canton who had accompanied them for most of their journey as head of the escort, because he had orders to ride on ahead to Peking on the final leg and to inform the court of the arrival of the embassy. On 11 July the mission then stayed in Hexiwu, a toll place on the Imperial Canal halfway between Tianjin and Peking; Nieuhof made the drawing of this 'little town' (*stedeken*) on sheet 165 below.

blad 165 onder / sheet 165 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 161.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Goesiwoe].

[Hexiwu].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 166 boven / sheet 166 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 163.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Siansianwey].

[Zhangjiawan].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 167:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 169.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Intocht van het gezantschap in Peking].

[The embassy's entry in Beijing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

Na aankomst in Zhangjiawan (blad 166 boven) op 12 juli ontmoetten de gezanten hier weer hun eerdere begeleider, de officier van de 'oude onderkoning' van Kanton, die hun in naam van de keizer opwachtte met geschenken en instructies. De rest van de tocht diende over de weg te worden afgelegd, waartoe rijpaarden en wagens beschikbaar waren, de laatste mede voor de geschenken van de Hoge Regering en de overige bagage. De 17de juli vertrokken de Nederlanders met hun voltallige geleide voor de laatste etappe naar de hoofdstad. In de ochtend passeerde men de grote stad Tongzhou (ook: Tongxian, blad 166 onder), waarop in de namiddag ten slotte Peking werd bereikt, op de dag af vier maanden na het vertrek uit Kanton. Joan Nieuhof legde dit lang verbeide moment vast in zijn tekening op blad 167, waar de hoogstgeplaatsen van het gezantschap, voorafgegaan door twee trompetters en twee vaandeldragers, de eerste buitenpoort van de dubbele stadsomwalling van Peking passeren.

Having arrived in Zhangjiawan (sheet 166 above) on 12 July the mission again met their earlier escort, the officer serving the 'senior viceroy' of Canton, who was awaiting them in the name of the emperor with gifts and instructions. The rest of the journey had to be covered by road, and for this horses and wagons were provided, the latter also for the gifts from the High Government and the other baggage. On 17 July the Dutch with their complete escort set out for the last stage to the capital. In the morning they passed the large town of Tongzhou (also called Tongxian, sheet 166 below), and in the afternoon Peking was finally reached, four months to the day after they left Canton. Joan Nieuhof recorded this long awaited moment in his drawing on sheet 167, where the high officials of the mission, preceded by two trumpeters and two standard bearers, can be seen passing through the first outer gate of the double city wall.

blad 166 onder / sheet 166 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 167.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Tongsiou].

[Tongzhou].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad / sheet 168:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 185.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Audiëntie in het keizerlijke paleis].

[Audience at the imperial palace].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 169 boven / sheet 169 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 189.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Plan in vogelvlucht van het keizerlijke paleis].

[Bird's-eye view plan of the imperial palace].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

blad 169 onder / sheet 169 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 199.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Peking].

[Beijing].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

In Peking werd het gezantschap ondergebracht in twee huizen in de onmiddellijke nabijheid van het hof. Het duurde daarna nog tweeëneenhalve maand, tot 2 oktober 1656, voordat Keyzer en De Goyer werden toegelaten voor een audiëntie bij de keizer. In de tussentijd werden onder meer de Nederlandse geschenken geïnspecteerd en overgedragen, kregen de ambassadeurs enig onderricht in het hofceremonieel en maakten zij kennis met de hofastronoom en raadgever aan de keizer in Europese zaken, de van oorsprong Keulse jezuïet Adam Schall von Bell (1592-1666) – dezelfde die 34 jaar eerder een beslissend aandeel had gehad in de mislukking van de Nederlandse aanval op Macao tijdens de vlootexpeditie tegen dit Portugese steunpunt onder Cornelis Reijersz! Nieuhofs tekening op blad 168 laat de leden van het gezantschap zien op 2 oktober tijdens het wachten op de derde, binnenste hof in het paleiscomplex, voorafgaand aan de toelating van Keyzer en De Goyer in de audiëntiezaal op de achtergrond. Het plan in vogelvlucht op blad 169 boven geeft een overzicht van de Verboden Stad als geheel, waarin goed de drie opeenvolgende hoven zijn te herkennen. Nadat duidelijk was geworden dat hun missie feitelijk mislukt was, begonnen de ambassadeurs direct met de voorbereidingen voor de thuisreis, in de hoop nog voor het invallen van de zuidwestmoesson in het voorjaar uit Kanton te kunnen vetrekken. De tekening op blad 169 onder biedt een blik op Peking vanuit het oosten, die Nieuhof waarschijnlijk maakte naar aanleiding van de definitieve afreis uit de hofstad op 17 oktober 1656.

In Peking the mission was accommodated in two houses in the immediate vicinity of the court. After that it took two and a half months, up to 2 October 1656, before Keyzer and De Goyer were admitted for an audience with the emperor. In the meantime the presents from the Dutch were inspected and handed over, the ambassadors received some training in the court ceremonial, and they made the acquaintance of the court astronomer and adviser to the emperor in European affairs, the Jesuit Adam Schall von Bell (1592-1666), originally from Cologne – the very same who 34 years earlier had had a decisive role in the failure of the Dutch attack on Macau during the expedition of the fleet under Cornelis Reijersz! Nieuhof's drawing on sheet 168 shows the members of the mission on 2 October during their wait in the third, innermost courtyard in the palace complex, prior to the admission of Keyzer and De Goyer to the audience hall in the background. The plan in bird's-eye perspective on sheet 169 above gives an overview of the Forbidden City as a whole, in which the three successive courtyards can be made out. When it had become clear that in fact the mission had failed, the ambassadors immediately began preparing for the return home, in the hope of being able to set out from Canton before the south-west monsoon set in in the spring. The drawing on sheet 169 below presents a view of Peking from the east, which Nieuhof apparently made in connection with the final departure from the court city on 17 October 1656.

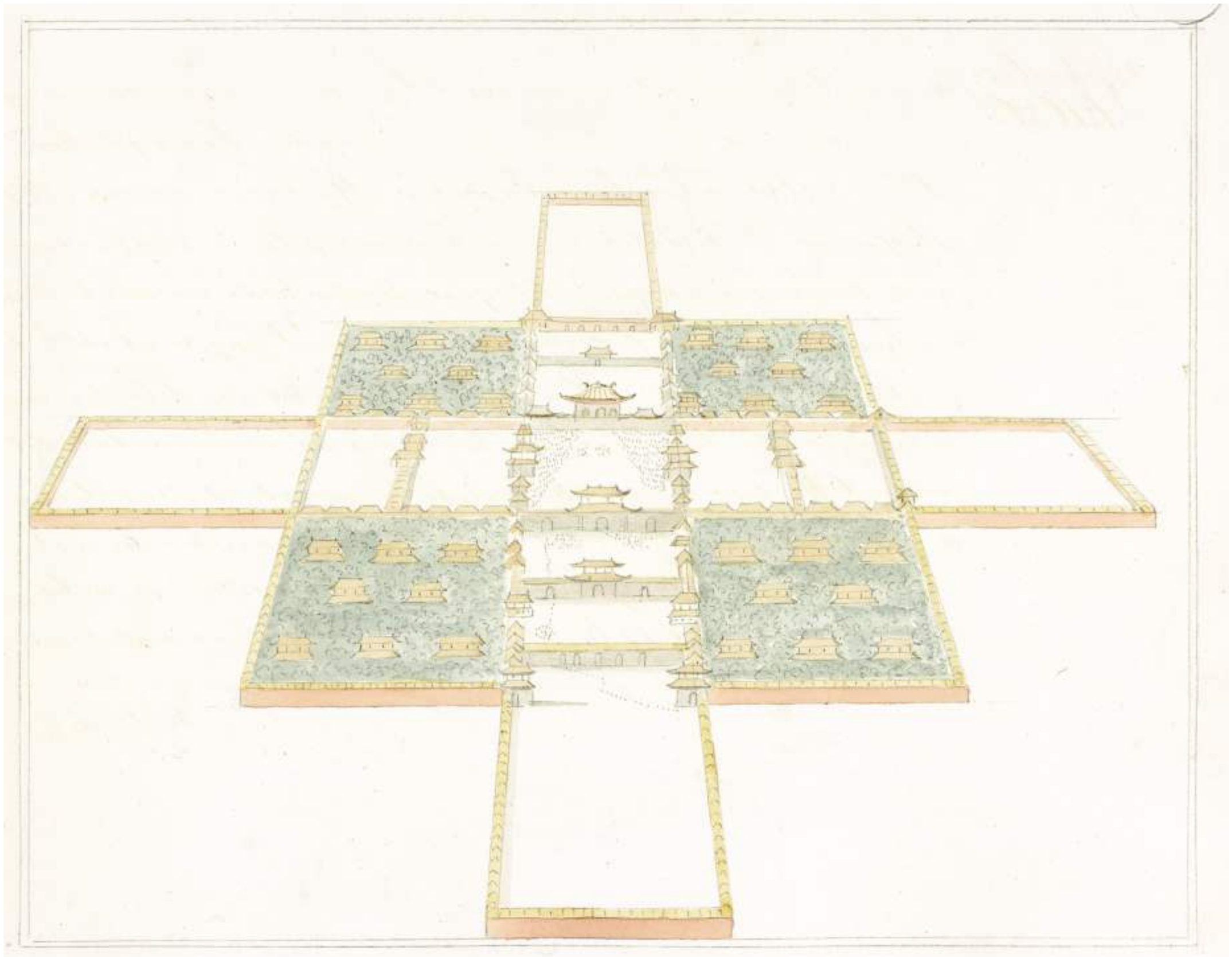

blad 170 boven / sheet 170 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 209.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Kleine rivierboot].

[Small river boat].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

In de namiddag van de 17de oktober was men alweer terug in Zhangjiawan, waar nog steeds de boten en bemanningen wachtten waarmee het gezantschap op de heenreis uit Nanking was vertrokken. Op last van de keizer waren echter nieuwe rivierboten voor de Nederlanders gereserveerd, 'zoo groot als kasteelen', zodat bij de Chinese gastheren onderling nu een conflict ontstond over de vraag welke vaartuigen gebruikt mochten c.q. moesten worden. De ambassadeurs hakten de knoop uiteindelijk zelf door en huurden op eigen gelegenheid een aantal 'heell kleine vaartuigjes', waarmee men sneller hoopte te kunnen reizen. De afbeelding op blad 170 boven toont Nieuhofs impressie van deze schuitjes; daaronder is een tekening gereproduceerd die hij helemaal aan het eind van zijn manuscript toevoegde, zonder enige annotatie, en mogelijk de grote boten of vlotten met opbouw weergeeft waarmee zij eigenlijk van Zhangjiawan hadden moeten afvaren.

On the afternoon of 17 October they were already back in Zhangjiwan, where the boats and crew with which the mission had set out from Nanking were still waiting. However, on the orders of the emperor new river boats had been reserved for the Dutch, 'as big as castles', so that now a dispute arose among the Chinese hosts themselves over the question of which vessels could or had to be used. Eventually the ambassadors settled the matter and on their own initiative hired a number of 'very small vessels', with which they hoped to be able to travel faster. The depiction of sheet 170 above shows Nieuhof's impression of these little boats; below this a drawing is reproduced that he added at the very end of his manuscript, without any note, and which possibly shows the large boats or rafts with superstructure with which they were actually supposed to sail from Zhangjiawan.

blad 170 onder / sheet 170 below:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 229.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Groot riviervaartuig].

[Large river craft].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 22 x 27 cm.

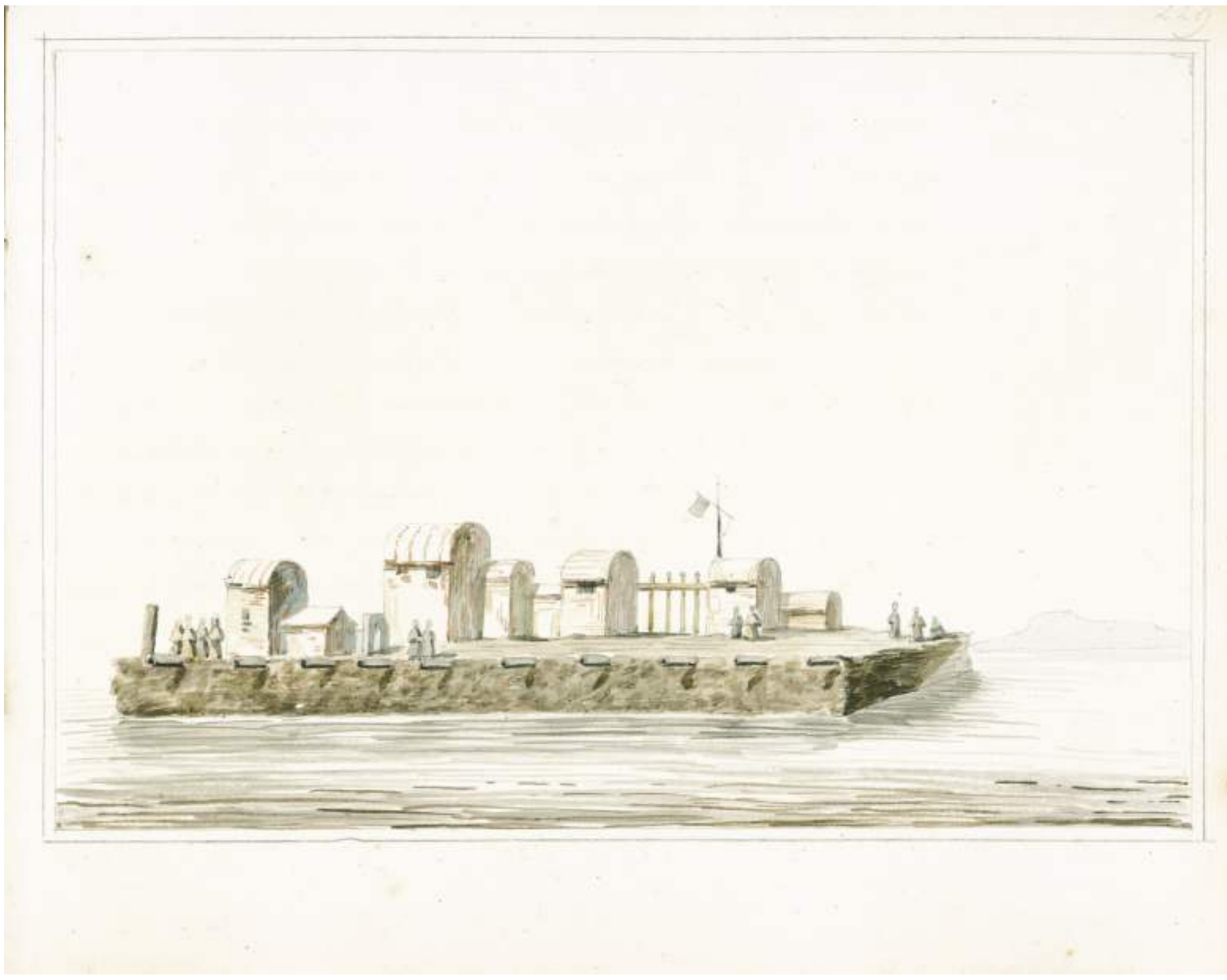

blad 171 boven / sheet 171 above:

Zeeuws Museum, Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen G3618 fol. 227.

[Anoniem naar Joan Nieuhof 1658, voor ca. 1850] :
[Anonymous, copied from Joan Nieuhof 1658, before c. 1850] :

[Aankomst in Batavia].

[Arrival in Batavia].

Aquareltekening op papier, 22 x 27 cm.
Water-colour drawing on paper, 22 x 27 cm.

De laatste afbeelding in Joan Nieuhofs reisverslag die rechtstreeks in verband staat met de tekst is die op blad 171 en toont een aanzicht van Batavia vanaf de ingang van het havenkanaal, de gegraven monding van de Tjiliwoeng, bij de terugkomst van het gezantschap op 31 maart 1657. De tekening boven is die uit het kopie-handschrift van het Zeeuwsch Genootschap, daaronder is afsluitend ter vergelijking van de stijl en uitvoering in beide versies van het journaal dezelfde afbeelding uit het originele manuscript in de Bibliothèque nationale de France gereproduceerd.

The concluding image in Joan Nieuhof's travel account that is directly connected with the text is the one on sheet 171, and this shows a view of Batavia from the entrance to the harbour canal, the excavated mouth of the Ciliwung River, when the mission arrived back on 31 March 1657. The drawing above is the one from the copy manuscript held by the *Zeeuwsch Genootschap*, and below the same image is reproduced from the original manuscript in the *Bibliothèque nationale de France* for the sake of a comparison of the style and execution in the two versions of the journal.

blad 171 onder / sheet 171 below:

Bibliothèque nationale de France / Société de Géographie, DCP SG MS in 8° no. 17, fol. 227.

[Joan Nieuhof, 1658] :

[Aankomst in Batavia].

[Arrival in Batavia].

Aquareltekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 20 x 25 cm.
Water-colour drawing with pen and brush on paper, coloured, 20 x 25 cm.